

II

(Ne teisėkūros procedūra priimami aktai)

REGLAMENTAI

KOMISIJOS REGLAMENTAS (ES) 2017/1505

2017 m. rugpjūčio 28 d.

kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1221/2009 dėl organizacijų savanoriško Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) taikymo I, II ir III priedai

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1221/2009 dėl organizacijų savanoriško Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) taikymo, panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 761/2001 ir Komisijos sprendimus 2001/681/EB bei 2006/193/EB ⁽¹⁾, ypač į jo 48 straipsnį,

kadangi:

- (1) EMAS tikslas – skatinti nuolat didinti organizacijų aplinkosauginį veiksmingumą organizacijoms diegiant ir įgyvendinant aplinkosaugos vadybos sistemas, vertinant tokių sistemų veiksmingumą, teikiant informaciją apie aplinkosauginį veiksmingumą, atvirai bendraujant su visuomene ir kitomis suinteresuotosiomis šalimis, taip pat skatinant organizacijos darbuotojus aktyviai prisidėti. Siekiant šio tikslo, Reglamento (EB) Nr. 1221/2009 I–IV prieduose nustatyti konkretūs reikalavimai, kurių turi laikytis organizacijos, norinčios įgyvendinti EMAS ir būti įregistruotos EMAS registre;
- (2) Reglamento (EB) Nr. 1221/2009 II priedo A dalyje nustatyti tie patys reikalavimai, kaip standarte EN ISO 14001:2004, kuriuo ir paremti to reglamento aplinkosaugos vadybos sistemos reikalavimai;
- (3) Reglamento (EB) Nr. 1221/2009 II priedo B dalyje išvardyti kiti klausimai, kuriuos Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) registre įregistruotos organizacijos turi išspręsti ir kurie tiesiogiai susiję su kai kuriais standarto EN ISO 14001:2004 elementais;
- (4) per tą laiką ISO išleido naują tarptautinio standarto ISO 14001 versiją. Taigi antroji standarto redakcija (EN ISO 14001:2004) pakeista trečiąja (ISO 14001:2015);
- (5) siekiant užtikrinti priedų nuoseklumą, į susijusias naująsias tarptautinio standarto ISO 14001:2015 nuostatas turėtų būti atsižvelgta Reglamento (EB) Nr. 1221/2009 I priede, kuriame nustatyti aplinkosaugos analizės reikalavimai, ir Reglamento (EB) Nr. 1221/2009 III priede, kuriame nustatyti vidinio aplinkosaugos audito reikalavimai;
- (6) todėl Reglamentas (EB) Nr. 1221/2009 turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeistas;

⁽¹⁾ O L L 342, 2009 12 22, p. 1.

- (7) organizacijos, norinčios (ir toliau) būti įregistruotos EMAS ir sertifikuotos pagal ISO 14001, dažnai atlieka vieną integruotą vertinimą arba sertifikavimą. Siekiant užtikrinti pagal abi šias priemones taikomų reikalavimų nuoseklumą, organizacijoms neturėtų būti privaloma laikytis atnaujintų Reglamento (EB) Nr. 1221/2009 priedų reikalavimų iki įsigalios nauja tarptautinio standarto ISO 14001 versija. Taigi reikalingos pereinamojo laikotarpio nuostatos;
- (8) šiame reglamente numatytos priemonės atitinka pagal Reglamento (EB) Nr. 1221/2009 49 straipsnį įsteigto komiteto nuomonę,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Reglamento (EB) Nr. 1221/2009 I, II ir III priedai pakeičiami šio reglamento priedo tekstu.

2 straipsnis

Atitiktis šiuo reglamentu pakeisto Reglamento (EB) Nr. 1221/2009 reikalavimams tikrinama atliekant organizacijos vertinimą pagal Reglamento (EB) Nr. 1221/2009 18 straipsnį.

Jei organizacija nori pratęsti savo registraciją EMAS ir kitas vertinimas turi būti atliekamas anksčiau nei 2018 m. kovo 14 d., kito vertinimo terminas, pritarus aplinkosaugos vertintojui ir kompetentingoms įstaigoms, gali būti pratęstas šešiais mėnesiais.

Tačiau iki 2018 m. rugsėjo 14 d. kitas vertinimas gali, aplinkosaugos vertintojui pritarus, būti atliekamas pagal Reglamento (EB) Nr. 1221/2009, su pakeitimais, padarytais Tarybos reglamentu (ES) Nr. 517/2013 ⁽¹⁾, reikalavimus. Tokiu atveju aplinkosaugos vertintojo ataskaita ir registracijos pažymėjimas galioja tik iki 2018 m. rugsėjo 14 d.

3 straipsnis

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Šis reglamentas yra privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2017 m. rugpjūčio 28 d.

Komisijos vardu
Pirmininkas
Jean-Claude JUNCKER

⁽¹⁾ 2013 m. gegužės 13 d. Tarybos reglamentas (ES) Nr. 517/2013, kuriuo dėl Kroatijos Respublikos stojimo adaptuojami tam tikri laisvo prekių judėjimo, laisvo asmenų judėjimo, bendrovių teisės, konkurencijos politikos, žemės ūkio, maisto saugos, veterinarijos ir fitosanitarijos politikos, transporto politikos, energetikos, mokesčių, statistikos, transeuropinių tinklų, teismų ir pagrindinių teisių, teisingumo, laisvės ir saugumo, aplinkos, muitų sąjungos, išorės santykių, užsienio, saugumo ir gynybos politikos bei institucijų sričių reglamentai ir sprendimai (OL L 158, 2013 6 10, p. 1).

PRIEDASI

„I PRIEDAS

APLINKOSAUGOS ANALIZĖ

Aplinkosaugos analizė apima tokius aspektus:

1. Organizacijos konteksto nustatymas

Organizacija nustato, kokie išorės arba vidaus aspektai gali teigiamai arba neigiamai paveikti jos gebėjimą pasiekti numatomus aplinkosaugos vadybos sistemos rezultatus.

Tokie aspektai – tai, be kita ko, su aplinka susijusios sąlygos – klimatas, oro kokybė, vandens kokybė, galimybė gauti gamtos išteklių, biologinė įvairovė.

Jie taip pat gali apimti šias sąlygas, tačiau jomis neapsiribojama:

- išorės sąlygas (tokias kaip kultūrinės, socialinės, politinės, teisinės, reguliavimo, finansinės, technologinės, ekonominės, gamtinės ir konkurencinės aplinkybės),
- vidaus sąlygas, susijusias su organizacijos charakteristikomis (tokias kaip jos veikla, gaminiai ir paslaugos, strateginė kryptis, kultūra ir gebėjimai).

2. Suinteresuotųjų šalių ir jų poreikių bei lūkesčių nustatymas

Organizacija nustato jos aplinkosaugos vadybos sistemai svarbias suinteresuotąsias šalis, atitinkamus šių suinteresuotųjų šalių poreikius bei lūkesčius ir tai, kuriuos poreikius bei lūkesčius ji patenkino arba renkasi patenkinti.

Jei organizacija savanoriškai pasirenka arba sutinka tenkinti tam tikrus susijusius suinteresuotųjų šalių poreikius arba lūkesčius, kurių neapima teisiniai reikalavimai, šie tampa jos atitikties išpareigojimų dalimi.

3. Su aplinka susijusių taikomų teisinių reikalavimų nustatymas

Organizacija ne tik sudaro taikomų teisinių reikalavimų registrą, bet ir nurodo, kaip galima įrodyti, kad ji laikosi įvairių teisinių reikalavimų.

4. Tiesioginių ir netiesioginių aplinkosaugos aspektų nustatymas ir reikšmingų aspektų išskyrimas

Organizacija nustato visus tiesioginius ir netiesioginius aplinkosaugos aspektus, darančius teigiamą arba neigiamą poveikį aplinkai, atitinkamai kokybiškai ir kiekybiškai juos apibūdina ir sudaro visų nustatytų aplinkosaugos aspektų registrą. Be to, organizacija, remdamasi pagal šio priedo 5 punktą nustatytais kriterijais, nustato, kurie iš tų aspektų yra reikšmingi.

Svarbu, kad organizacijos, nustatydamos tiesioginius ir netiesioginius aplinkosaugos aspektus, apsvaistytų su savo pagrindine veikla susijusius aplinkosaugos aspektus. Vien su organizacijos teritorija ir infrastruktūra susijusių aplinkosaugos aspektų sąrašo nepakanka.

Nustatydama tiesiogiai ir netiesiogiai su savo veikla, produktais ir paslaugomis susijusius aplinkosaugos aspektus organizacija remiasi viso gyvavimo ciklo perspektyva, atsižvelgdama į tuos ciklo etapus, kuriuos ji gali valdyti arba paveikti. Tokie etapai, priklausomai nuo organizacijos veiklos, įprastai apima žaliavų išgijimą, pirkimą ir viešuosius pirkimus, projektavimą, gamybą, transportavimą, naudojimą, tvarkymą pasibaigus eksploatacijai ir galutinį šalinimą.

4.1. Tiesioginiai aplinkosaugos aspektai

Tiesioginiai aplinkosaugos aspektai yra susiję su pačios organizacijos veikla, produktais ir paslaugomis, kurių valdymą ji tiesiogiai kontroliuoja.

Visos organizacijos turi atsižvelgti į tiesioginius savo veiklos aspektus.

Tiesioginiai aplinkosaugos aspektai, be kita ko, apima toliau išvardytus dalykus:

- 1) teršalų išmetimą į atmosferą;
- 2) teršalų išleidimą į vandenį (įskaitant infiltraciją į požeminį vandenį);
- 3) kietųjų ir kitokių atliekų (visų pirma pavojingų atliekų) gamybą, perdirbimą, pakartotinį naudojimą, transportavimą ir šalinimą;
- 4) žemės naudojimą ir jos taršą;
- 5) energijos, gamtos išteklių (įskaitant vandenį, fauną ir florą) ir žaliavų naudojimą;
- 6) priedų ir pagalbinių medžiagų bei pusfabrikačių naudojimą;
- 7) vietinio masto problemas (triukšmą, vibraciją, kvapą, dulkes, vaizdą ir t. t.).

Nustatant aplinkosaugos aspektus taip pat reikėtų atsižvelgti į:

- ekologinių avarijų ir kitų ekstremaliųjų situacijų, dėl kurių gali būti padarytas poveikis aplinkai (pvz., cheminių avarijų), ir galimų neįprastų situacijų, dėl kurių gali būti padarytas poveikis aplinkai, riziką,
- transporto klausimus vežant prekes, teikiant paslaugas ir darbuotojams vykstant į komandiruotes įmonės reikalais.

4.2. Netiesioginiai aplinkosaugos aspektai

Netiesioginiai aplinkosaugos aspektai gali būti organizacijos ir trečiųjų šalių sąveikos rezultatas ir gali būti tam tikru mastu nulemiami organizacijos.

Jie apima, be kita ko, tai, kas išvardyta toliau:

- 1) su produktų ir paslaugų gyvavimo ciklu susijusius klausimus, kuriems organizacija gali daryti įtaką (pvz., žaliavų įsigijimas, projektavimas, pirkimas ir viešieji pirkimai, gamyba, transportavimas, naudojimas, tvarkymas pasibaigus eksploatacijai ir galutinis šalinimas);
- 2) kapitalo investicijas, paskolų teikimą ir draudimo paslaugas;
- 3) naujas rinkas;
- 4) paslaugų pasirinkimą ir jų struktūrą (pvz., transporto arba viešojo maitinimo verslas);
- 5) administracinius ir planavimo sprendimus;
- 6) produkcijos asortimento struktūrą;
- 7) rangovų, subrangovų ir tiekėjų ir jų tiekėjų aplinkosauginį veiksmingumą ir praktiką.

Organizacijos turi galėti įrodyti, kad vadybos sistemoje yra aptarti reikšmingi aplinkosaugos aspektai ir su jais susijęs poveikis.

Organizacija turėtų stengtis užtikrinti, kad tiekėjai ir organizacijos vardu veikiantys subjektai, vykdydami veiklą pagal sutartį, laikytųsi organizacijos aplinkosaugos politikos.

Organizacija įvertina, kiek įtakos ji gali turėti šiems netiesioginiams aplinkosaugos aspektams ir kokių priemonių ji gali imtis, kad sumažintų poveikį aplinkai arba padidintų naudą aplinkai.

5. Aplinkosaugos aspektų reikšmingumo įvertinimas

Organizacija apibrėžia savo veiklos, produktų ir paslaugų aplinkosaugos aspektų reikšmingumo vertinimo kriterijus, ir taiko juos, kad nustatytų, kurie aplinkosaugos aspektai daro reikšmingą poveikį aplinkai per visą gyvavimo ciklą.

Organizacijos nustatytuose kriterijuose turi būti atsižvelgiama į teisės aktus, jie turi būti išsamūs, atkuriami, viešai skelbiami, ir turi būti įmanoma nepriklausomai juos patikrinti.

Nustatydamas tokius kriterijus organizacija atsižvelgia į šiuos elementus:

- 1) potencialią žalą ar naudą aplinkai, taip pat ir biologinei įvairovei;
- 2) aplinkos būklę (pavyzdžiui, vietos, regiono ar pasaulio aplinkos pažeidžiamumą);
- 3) aspekto ar poveikio mastą, atvejų skaičių, dažnumą ir galimybes atitaisyti jų padarytą žalą;
- 4) susijusių aplinkos teisės aktų buvimą ir jų reikalavimus;
- 5) suinteresuotųjų šalių, įskaitant organizacijos darbuotojus, nuomonę.

Galima svarstyti ir kitus papildomus susijusius elementus, atsižvelgiant į organizacijos veiklą, gaminamus produktus ir teikiamas paslaugas.

Remdamasi nustatytais kriterijais, organizacija įvertina savo aplinkosaugos aspektų ir poveikio reikšmingumą. Tai darydama organizacija atsižvelgia į šiuos dalykus, bet jais neapsiriboja:

- 1) organizacijos turimus duomenis apie tai, kokių pavojų aplinkai kelia medžiagų ir energijos sąnaudos, į aplinką išleidžiami teršalai, atliekos ir į atmosferą išmetami teršalai;
- 2) aplinkosaugos teisės aktais reglamentuojamą organizacijos veiklą;
- 3) viešojo pirkimo veiklą;
- 4) organizacijos produktų projektavimą, kūrimą, gamybą, platinimą, techninę priežiūrą, naudojimą, pakartotinį naudojimą, perdirbimą ir šalinimą;
- 5) organizacijos veiklą, dėl kurios patiriama daugiausia su aplinkos apsauga susijusių išlaidų ir dėl kurios padaroma daugiausia naudos aplinkai.

Vertindama savo veiklos poveikio aplinkai reikšmingumą, organizacija apsvarsto įprastines veiklos sąlygas, veiklos pradžios bei jos nutraukimo sąlygas ir realiai prognozuojamas avarines sąlygas. Turi būti atsižvelgta į buvusią, dabartinę ir planuojamą veiklą.

6. Ankstesnių incidentų tyrimo rezultatų vertinimas

Organizacija atsižvelgia į ankstesnių incidentų tyrimo rezultatus, kurie gali turėti įtakos jos gebėjimui pasiekti numatomus jos aplinkosaugos vadybos sistemos rezultatus.

7. Rizikos ir galimybių nustatymas ir dokumentavimas

Organizacija nustato ir dokumentuoja riziką ir galimybes, susijusias su jos aplinkosaugos aspektais, atitiktis įpareigojimais ir kitais 1–4 punktuose nurodytais klausimais bei reikalavimais.

Daugiausia dėmesio organizacija skiria tai rizikai ir galimybėms, dėl kurių reikia imtis priemonių, kad organizacija galėtų pasiekti savo aplinkosaugos vadybos sistemos numatytus rezultatus, būtų išvengta nepageidaujamų pasekmių ar avarijos ir būtų nuolat tobulinamas organizacijos aplinkosauginis veiksmingumas.

8. Esamų procesų, praktikos ir procedūrų analizė

Organizacija išnagrinėja esamus procesus, praktiką ir procedūras siekdama nustatyti, kurie iš jų reikalingi norint užtikrinti ilgalaike aplinkosaugos vadybą.

II PRIEDAS

APLINKOSAUGOS VADYBOS SISTEMOS REIKALAVIMAI IR PAPILDOMI KLAUSIMAI, KURIUOS TURI SPRĘSTI EMAS DIEGANČIOS ORGANIZACIJOS

EMAS aplinkosaugos vadybos sistemos reikalavimai atitinka EN ISO 14001:2015 standarto 4–10 skirsnyje nustatytus reikalavimus. Šie reikalavimai pateikiami A dalyje.

4 straipsnyje pateikiamas nuorodas į konkrečius šio priedo punktus reikėtų suprasti taip:

nuoroda į A.3.1 turėtų būti laikoma nuoroda į A 6.1.;

nuoroda į A 5.5 turėtų būti laikoma nuoroda į A 9.2.

Be to, EMAS įgyvendinančios organizacijos turi išspręsti keletą papildomų klausimų, tiesiogiai susijusių su kai kuriais EN ISO 14001:2015 standarto 4 skirsnio elementais. Tie papildomi reikalavimai nurodyti šio priedo B dalyje.

A DALIS aplinkosaugos vadybos sistemos reikalavimai pagal EN ISO 14001:2015 standartą	B DALIS papildomi reikalavimai EMAS įgyvendinančioms organizacijoms
Aplinkosaugos vadybos ir audito sistemoje (EMAS) dalyvaujančios organizacijos turi įgyvendinti toliau pateikiamus EN ISO 14001:2015 ⁽¹⁾ standarto reikalavimus. A.4. Organizacijos kontekstas A.4.1. Organizacijos ir jos konteksto supratimas Organizacija turi nustatyti išorės ir vidaus klausimus, susijusius su jos tikslu ir veikiančius jos sugebėjimą siekti numatytų jos aplinkos apsaugos vadybos sistemos rezultatų. Šie klausimai turi apimti aplinkos būklę, kurią veikia organizacija arba kuri gali paveikti organizaciją. A.4.2. Suinteresuotųjų šalių poreikių ir lūkesčių supratimas Organizacija turi nustatyti: - suinteresuotąsias šalis, kurios yra svarbios aplinkos apsaugos vadybos sistemai; - svarbius šių suinteresuotųjų šalių poreikius ir lūkesčius (t. y. reikalavimus); - kurie iš šių poreikių ir lūkesčių turi tapti jos atitikties įsipareigojimais. A.4.3. Aplinkos apsaugos vadybos sistemos taikymo srities nustatymas Nustatant aplinkos apsaugos vadybos sistemos taikymo sritį, organizacija turi nustatyti savo ribas ir taikomumą. Nustatant šią taikymo sritį, organizacija turi atsižvelgti į: - vidaus ir išorės klausimus, nurodytus A.4.1; - atitikties įsipareigojimus, nurodytus A.4.2; - savo organizacinius vienetus, funkcijas ir fizines ribas; - savo veiklą, produktus ir paslaugas; - savo autoritetą bei sugebėjimą valdyti ir daryti įtaką.	

A DALIS aplinkosaugos vadybos sistemos reikalavimai pagal EN ISO 14001:2015 standartą	B DALIS papildomi reikalavimai EMAS įgyvendinančioms organizacijoms
Nustačius taikymo sritį, visa į ją įeinanti organizacijos veikla, produktai ir paslaugos turi būti įtraukti į aplinkos apsaugos vadybos sistemą. Taikymo sritis turi būti palaikoma kaip dokumentuota informacija ir priinama suinteresuotosioms šalims. A.4.4. Aplinkos apsaugos vadybos sistema Norint pasiekti numatytų rezultatų, įskaitant aplinkos apsaugos veiksmingumo didinimą, organizacija turi sukurti, įgyvendinti, prižiūrėti ir nuolat gerinti aplinkos apsaugos vadybos sistemą, įskaitant reikalingus procesus ir jų sąveikas pagal šio tarptautinio standarto reikalavimus. Sudarant ir palaikant aplinkos apsaugos vadybos sistemą, organizacija turi atsižvelgti į 4.1 ir 4.2 įgytas žinias.	
A.5. Lyderystė A.5.1. Lyderystė ir įsipareigojimas Aukščiausioji vadovybė turi demonstruoti lyderystę ir įsipareigojimą dėl aplinkos apsaugos vadybos sistemos šiais būdais: a) prisiimdama atsakomybę už aplinkos apsaugos vadybos sistemos rezultatyvumą; b) užtikrindama, kad aplinkos apsaugos politika ir aplinkos apsaugos tikslai būtų nustatyti ir atitiktų organizacijos strateginę kryptį bei kontekstą; c) užtikrindama aplinkos apsaugos vadybos sistemos reikalavimų integravimą į organizacijos verslo procesus; d) užtikrindama aplinkos apsaugos vadybos sistemai būtinų išteklių prieinamumą; e) pranešdama apie rezultatyvios aplinkos apsaugos vadybos bei atitikties aplinkos apsaugos vadybos sistemos reikalavimams svarbą; f) užtikrindama, kad būtų gauti numatytieji aplinkos apsaugos vadybos sistemos rezultatai; g) nukreipdama ir padėdama asmenims prisidėti prie aplinkos apsaugos vadybos sistemos rezultatyvumo; h) skatindama nuolatinį gerinimą; i) remdama kitus svarbias vadovaujančias pareigas užimančius asmenis, kad jie demonstruotų lyderystę savo atsakomybės srityse. <i>Pastaba.</i> Šiame tarptautiniame standarte minima veikla gali būti plačiai aiškinama ir reiškia veiklą, kuri yra būtina organizacijos gyvavimui palaikyti.	
A.5.2. Aplinkos apsaugos politika Aukščiausioji vadovybė turi apibrėžti, įgyvendinti ir palaikyti tokią aplinkos apsaugos politiką, kuri pagal nustatytą aplinkos apsaugos vadybos sistemos taikymo sritį: a) atitinka organizacijos paskirtį ir kontekstą, įskaitant veiklos, produktų ir paslaugų pobūdį, mastą ir poveikį aplinkai;	B.1. Nuolatinis aplinkosauginio veiksmingumo gerinimas Organizacija turi įsipareigoti nuolat gerinti savo aplinkosauginį veiksmingumą.

A DALIS aplinkosaugos vadybos sistemos reikalavimai pagal EN ISO 14001:2015 standartą	B DALIS papildomi reikalavimai EMAS įgyvendinančioms organizacijoms
b) suteikia pagrindą aplinkos apsaugos tikslams nustatyti; c) apima išsipareigojimą apsaugoti aplinką, įskaitant taršos prevenciją ir kitą (-us) konkretų (-čius) su organizacijos kontekstu susijusį (-ius) išsipareigojimą (-us); <i>Pastaba.</i> Kiti konkretūs išsipareigojimai aplinkai apsaugoti gali apimti tvarų išteklių naudojimą, klimato pokyčių mažinimą ir adaptavimą bei biologinės įvairovės ir ekosistemų apsaugą. d) apima pasižadėjimą įvykdyti savo atitikties išsipareigojimus; e) apima išsipareigojimą nuolat gerinti aplinkos apsaugos vadybos sistemą, siekiant padidinti aplinkos apsaugos veiksmingumą. Aplinkos apsaugos politika turi būti: — palaikoma kaip dokumentuota informacija, — perduodama organizacijos viduje, — prieinama suinteresuotosioms šalims.	Jeigu organizacija veikia vienoje arba daugiau vietų, kiekviena vieta, kuriai taikoma EMAS, turi atitikti visus EMAS reikalavimus, įskaitant nuolatinį aplinkosauginio veiksmingumo gerinimą, kaip apibrėžta 2 straipsnio 2 dalyje.
A.5.3. Organizacijos vaidmenys, atsakomybė ir įgaliojimai Aukščiausioji vadovybė turi užtikrinti, kad atsakomybė ir įgaliojimai atitinkamoms pareigoms būtų priskirti, perteikti ir suprasti organizacijoje. Aukščiausioji vadovybė turi paskirti atsakomybę ir įgaliojimus, kad būtų: a) užtikrinama, kad aplinkos apsaugos vadybos sistema atitiktų šio tarptautinio standarto reikalavimus; b) pranešama aukščiausiai vadovybei apie aplinkos apsaugos vadybos sistemos veiksmingumą, įskaitant aplinkos apsaugos veiksmingumą.	B.2. Vadovybės atstovas (-ai) Aukščiausioji vadovybė turi paskirti specialų vadovybės atstovą (-us), kuriam (-iems), nepriklausomai nuo kitų atsakomybės sričių, būtų nustatytas vaidmuo, atsakomybė ir įgaliojimai užtikrinti, kad aplinkosaugos vadybos sistema atitiktų šį reglamentą, ir praneštų aukščiausiai vadovybei apie aplinkosaugos vadybos sistemos veiksmingumą. Aukščiausiosios vadovybės atstovas gali būti organizacijos aukščiausiosios vadovybės darbuotojas.
A.6. Planavimas A.6.1. Veiksmai dėl rizikos ir galimybių A.6.1.1. Bendrieji dalykai Organizacija turi nustatyti, įgyvendinti ir palaikyti procesą (-us), būtiną (-us) nuo 6.1.1 iki 6.1.4 pateiktiems reikalavimams įgyvendinti. Planuodama aplinkos apsaugos vadybos sistemą, organizacija turi atsižvelgti į: — klausimus, nurodytus 4.1, — reikalavimus, nurodytus 4.2, — savo aplinkos apsaugos vadybos sistemos taikymo sritį; ir nustatyti riziką bei galimybes, susijusias su — organizacijos aplinkos apsaugos aspektais (žr. 6.1.2), — atitikties išsipareigojimais (žr. 6.1.3),	B.3. Aplinkosaugos analizė Organizacijos atlieka ir dokumentuoja pirminę I priede nustatytą aplinkosaugos analizę. Sąjungai nepriklausančios organizacijos taip pat remiasi su aplinka susijusiais teisiniais reikalavimais, taikomais panašioms valstybių narių, kuriose jos numato teikti paraišką, organizacijoms.

A DALIS aplinkosaugos vadybos sistemos reikalavimai pagal EN ISO 14001:2015 standartą	B DALIS papildomi reikalavimai EMAS įgyvendinančioms organizacijoms
— ir kitais klausimais bei reikalavimais, nurodytais 4.1 ir 4.2, kuriuos būtina apsvarstyti, kad būtų: — užtikrinama, jog aplinkos apsaugos vadybos sistema gali pasiekti savo numatytus rezultatus; — išvengta nepageidaujamo poveikio arba jis būtų sumažintas, įskaitant išorės aplinkos būklės potencialą organizacijai neigiamai paveikti; — pasiektas nuolatinis gerinimas. Aplinkos apsaugos vadybos sistemos taikymo srityje organizacija turi nustatyti potencialias ekstremalias situacijas, įskaitant ir tas, kurios gali turėti poveikį aplinkai. Organizacija turi prižiūrėti dokumentuotą informaciją apie savo: — riziką ir galimybes, kurias reikia apsvarstyti, — reikiamus procesus, nurodytus nuo 6.1.1 iki 6.1.4, tol, kol bus įsitikinta, kad jie yra įgyvendinti, kaip buvo suplanuota. A.6.1.2. Aplinkos apsaugos aspektai Aplinkos apsaugos vadybos sistemos taikymo srityje organizacija turi nustatyti savo veiklos, produktų ir paslaugų aplinkos apsaugos aspektus, kuriuos ji gali valdyti ir kuriuos ji gali paveikti, bei susijusius aplinkos apsaugos aspektus atsižvelgiant į gyvavimo ciklo perspektyvą. Nustatydamą aplinkos apsaugos aspektus organizacija turi atsižvelgti į: a) pokyčius, įskaitant planuotą arba naują plėtrą, ir naują arba pakeistą veiklą, produktus ir paslaugas; b) neįprastas sąlygas ir pagrįstai numatomas ekstremalias situacijas. Vadovaudamasi apibrėžtais kriterijais, organizacija turi nustatyti aspektus, turinčius reikšmingą poveikį aplinkai arba galinčius ją reikšmingai paveikti, t. y. reikšmingus aplinkos apsaugos aspektus. Organizacija turi tinkamai pranešti apie reikšmingus savo aplinkos apsaugos aspektus pagal įvairius lygius ir funkcijas. Organizacija turi prižiūrėti dokumentuotą informaciją apie savo: — aplinkos apsaugos aspektus ir susijusius poveikius aplinkai, — kriterijus, naudojamus reikšmingiems aplinkos apsaugos aspektams nustatyti, — reikšmingus aplinkos apsaugos aspektus. <i>Pastaba.</i> Reikšmingi aplinkos apsaugos aspektai gali sudaryti riziką ir galimybes, susijusias arba su neigiamu poveikiu aplinkai (grėsmėmis), arba su teigiamu poveikiu aplinkai (galimybėmis).	
A.6.1.3. Atitikties išpareigojimai Organizacija turi: a) nustatyti su savo aplinkos apsaugos aspektais susijusius atitikties išpareigojimus bei turėti prieigą;	B.4. Teisinė atitiktis EMAS įregistruotos arba norinčios būti įregistruotos organizacijos turi įrodyti, kad jos įvykdė visas šias sąlygas: 1) žino visus su aplinka susijusius organizacijai taikomus teisinius reikalavimus ir jų pasekmes organizacijai;

A DALIS aplinkosaugos vadybos sistemos reikalavimai pagal EN ISO 14001:2015 standartą	B DALIS papildomi reikalavimai EMAS įgyvendinančioms organizacijoms
b) apibrėžti, kaip šie atitikties įsipareigojimai turi būti taikomi organizacijai; c) atsižvelgti į šiuos atitikties įsipareigojimus, sudarydama, įgyvendindama, palaikydama ir nuolat gerindama savo aplinkos apsaugos vadybos sistemą. Organizacija turi prižiūrėti dokumentuotą informaciją apie savo atitikties įsipareigojimus: <i>Pastaba.</i> Atitikties įsipareigojimai gali sudaryti organizacijai riziką ir galimybes. A.6.1.4. Veiksmų planavimas Organizacija turi planuoti: a) veiksmus dėl: 1) reikšmingų aplinkos apsaugos aspektų; 2) atitikties įsipareigojimų; 3) rizikos ir galimybių, nustatytų 6.1.1; b) kaip: 1) integruoti veiksmus į savo aplinkos apsaugos vadybos sistemos procesus (žr. 6.2, 7 skyrių, 8 skyrių ir 9.1) arba kitus verslo procesus bei juos įgyvendinti; 2) vertinti šių veiksmų rezultatyvumą (žr. 9.1). Planuodama šiuos veiksmus, organizacija turi atsižvelgti į savo technologines galimybes bei finansinius, vykdymo ir verslo reikalavimus.	2) užtikrino teisinę atitiktį aplinkos teisės aktams, įskaitant leidimus ir leidimuose nustatytus apribojimus, ir pateikė atitinkamus įrodymus; 3) yra nustačiusios tvarką, kuria užtikrinama, kad organizacija ir toliau atitiktų aplinkos teisės aktų reikalavimus.
A.6.2. Aplinkos apsaugos tikslai ir jų pasiekimo planavimas	
A.6.2.1. Aplinkos apsaugos tikslai Organizacija atitinkamoms funkcijoms ir lygmenims turi nustatyti aplinkos apsaugos tikslus, atsižvelgdama į reikšmingus aplinkos apsaugos aspektus ir susijusius atitikties įsipareigojimus bei apsvaistydama savo riziką ir galimybes. Aplinkos apsaugos tikslai turi būti: a) suderinti su aplinkos apsaugos politika; b) (iš)matuojami (jei praktiškai įmanoma); c) stebimi; d) perteikiami; e) kai reikia, atnaujinami. Organizacija turi prižiūrėti dokumentuotą informaciją apie savo aplinkos apsaugos tikslus. A.6.2.2. Veiksmų planavimas aplinkos apsaugos tikslams pasiekti Planuodama, kaip pasiekti savo aplinkos apsaugos tikslus, organizacija turi nustatyti: a) kas turi būti padaryta; b) kokių išteklių reikės;	B.5. Aplinkosaugos tikslai Organizacijos turi sugebėti įrodyti, kad taikant vadybos sistemą ir atliekant audito procedūras sprendžiami faktinio organizacijos aplinkosauginio veiksmingumo klausimai, susiję su tiesioginiais ir netiesioginiais aspektais. Tikslų ir užduočių įgyvendinimo priemonės negali būti aplinkosaugos tikslai.

A DALIS aplinkosaugos vadybos sistemos reikalavimai pagal EN ISO 14001:2015 standartą	B DALIS papildomi reikalavimai EMAS įgyvendinančioms organizacijoms
c) kas bus atsakingas; d) kada turi būti užbaigta; e) kaip bus vertinami rezultatai, įskaitant matuojamų aplinkos apsaugos tikslų pasiekimo progreso monitoringo rodiklius (žr. 9.1.1). Organizacija turi apsvarstyti, kaip veiksmai jos aplinkos apsaugos tikslams pasiekti gali būti integruoti į organizacijos verslo procesus.	
A.7. Palaikymas A.7.1. Ištekliai Organizacija turi nustatyti ir parūpinti išteklius, būtinus aplinkos apsaugos vadybos sistemai sukurti, įgyvendinti, palaikyti ir nuolat gerinti.	
A.7.2. Kompetencija Organizacija turi: - nustatyti reikalingą kompetenciją asmenims, atliekantiems darbą, kuris valdomas organizacijos ir daro įtaką aplinkos apsaugos vadybos sistemos veiksmingumui ir rezultatyvumui; - užtikrinti, kad šie asmenys turėtų kompetenciją, pagrįstą tinkamu išsilavinimu, mokymu bei patirtimi; - nustatyti mokymų poreikius, susijusius su jos aplinkos apsaugos aspektais ir aplinkos apsaugos vadybos sistema; - jei taikoma, imtis veiksmų būtinai kompetencijai įgyti bei vertinti šių veiksmų rezultatyvumą. <i>Pastaba.</i> Taikomi veiksmai gali būti, pavyzdžiui, esamų darbuotojų mokymas, mentorystė, pareigų perskirstymas, kompetentingų asmenų įdarbinimas ar samdymas. Organizacija turi išsaugoti atitinkamą dokumentuotą informaciją, kaip kompetencijos įrodymą.	B.6. Darbuotojų dalyvavimas - Organizacija turėtų pripažinti, kad aktyvus darbuotojų dalyvavimas yra sėkmingo nuolatinio aplinkosaugos gerinimo varomoji jėga ir prielaida, vienas iš pagrindinių aplinkosauginio veiksmingumo gerinimo išteklių ir tinkamas būdas aplinkosaugos vadybos ir audito sistemai organizacijoje sėkmingai įtvirtinti. - Darbuotojų dalyvavimas turėtų būti suprantamas ir kaip tiesioginis darbuotojų dalyvavimas, ir kaip informacijos darbuotojams ir jų atstovams teikimas. Todėl darbuotojų dalyvavimo sistema turėtų būti taikoma visais lygmenimis. Organizacija turėtų pripažinti, kad, norint, kad šie procesai vyktų sėkmingai, vadovybė turi parodyti esanti įsipareigojusi, atvira dialogui ir aktyviai remianti šiuos procesus. Vadovybė turėtų teikti darbuotojams tinkamą grįžtamąją informaciją. - Darbuotojai ar jų atstovai turi ne tik laikytis šių reikalavimų, bet ir prisidėti prie proceso, kurio tikslas – nuolat gerinti organizacijos aplinkosauginį veiksmingumą, dalyvaudami: - parengiant pradinę aplinkosaugos analizę; - sukuriant ir įdiegiant aplinkosaugos vadybos ir audito sistemą, kuria gerinamas aplinkosauginis veiksmingumas;

A DALIS aplinkosaugos vadybos sistemos reikalavimai pagal EN ISO 14001:2015 standartą	B DALIS papildomi reikalavimai EMAS įgyvendinančioms organizacijoms
	c) aplinkosaugos komitetuose arba darbo grupėse, kurios renka informaciją ir užtikrina aplinkosaugos pareigūno ir (arba) vadovybės atstovų ir darbuotojų bei jų atstovų dalyvavimą; d) bendroje aplinkosaugos veiksmų programos ir aplinkosaugos audito darbo grupėse; e) rengiant aplinkosaugos ataskaitas. 4) Šiuo tikslu turėtų būti naudojami tinkami dalyvavimo būdai, pvz., pasiūlymų knygos sistema, grupinis darbas įgyvendinant tam tikrus projektus arba aplinkosaugos komitetai. Organizacijos turi atsižvelgti į Komisijos rekomendacijas dėl gerosios šios srities patirties. Šioje veikloje turėtų galėti dalyvauti visi pageidaujantys darbuotojų atstovai.
A.7.3. Supratimas Organizacija turi užtikrinti, kad asmenys, atliekantys organizacijos valdomą darbą, suprastų a) aplinkos apsaugos politiką; b) reikšmingus aplinkos apsaugos aspektus ir atitinkamus su jų darbu susijusius tikruosius ar potencialius poveikius aplinkai; c) savo indėlį į aplinkos apsaugos vadybos sistemos rezultatyvumą, įskaitant geresnio aplinkos apsaugos veiksmingumo naudą; d) neatitikties aplinkos apsaugos vadybos sistemos reikalavimams pasekmes, įskaitant organizacijos atitikties įsipareigojimų nevykdymą.	
A.7.4. Komunikavimas A.7.4.1. Bendrieji dalykai Organizacija turi sukurti, įgyvendinti ir palaikyti procesą (-us), būtiną (-us) vidiniam ir išoriniam komunikavimui dėl aplinkos apsaugos vadybos sistemos, įskaitant: a) apie ką bus komunikuojama; b) kada komunikuoti; c) su kuo komunikuoti; d) kaip komunikuoti. Kurdama komunikavimo procesą (-us), organizacija turi: — atsižvelgti į savo atitikties įsipareigojimus, — užtikrinti, kad perduodama informacija apie aplinkos apsaugą atitiktų aplinkos apsaugos vadybos sistemoje sukauptą informaciją ir būtų patikima.	

A DALIS aplinkosaugos vadybos sistemos reikalavimai pagal EN ISO 14001:2015 standartą	B DALIS papildomi reikalavimai EMAS įgyvendinančioms organizacijoms
Organizacija turi atsakyti į svarbius pranešimus apie savo aplinkos apsaugos vadybos sistemą. Organizacija turi tinkamai išsaugoti dokumentuotą informaciją, kaip savo komunikavimo įrodymą. A.7.4.2. Vidinis komunikavimas Organizacija turi: - savo viduje pagal visus lygius ir funkcijas tinkamai keisti informacija, susijusia su aplinkos apsaugos vadybos sistema, įskaitant aplinkos apsaugos vadybos sistemos pakeitimus; - užtikrinti, kad jos komunikavimo procesas (-ai) leistų asmenims, dirbantiems pagal organizacijos valdymo sistemą, prisidėti prie nuolatinio gerinimo.	
A.7.4.3. Išorinis komunikavimas Organizacija turi keisti informacija, susijusia su aplinkos apsaugos vadybos sistema, su išore pagal nustatytą (-us) organizacijos komunikavimo procesą (-us) ir pagal atitikties įsipareigojimų reikalavimus.	B.7. Komunikavimas - Organizacijos turi sugebėti įrodyti, kad klausimais, susijusiais su jų veiklos, produktų ir paslaugų poveikiu aplinkai, jos plėtoja atvirą dialogą su visuomene, valdžios institucijomis ir kitomis suinteresuotosiomis šalimis, įskaitant vietos bendruomenes ir klientus. - Siekdamos užtikrinti aukštą skaidrumo lygį ir sukurti suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą, EMAS registre įregistruotos organizacijos atskleidžia konkrečią IV priede nustatytą Aplinkosaugos ataskaitos informaciją.
A.7.5. Dokumentuota informacija A.7.5.1. Bendrieji dalykai Organizacijos aplinkos apsaugos vadybos sistemoje turi būti: - šio tarptautinio standarto reikalaujama dokumentuota informacija; - dokumentuota informacija, organizacijos nustatyta kaip reikalinga aplinkos apsaugos vadybos sistemos rezultatyvumui. <i>Pastaba.</i> Vienos organizacijos aplinkos apsaugos vadybos sistemos dokumentuotos informacijos apimtis gali skirtis nuo kitos dėl: — organizacijos dydžio ir veiklos, procesų, produktų ir paslaugų tipo, — poreikio jos atitikties įsipareigojimų vykdymui įrodyti, — procesų sudėtingumo ir jų sąveikos, — asmenų kompetencijos dirbti pagal organizacijos valdymo sistemą.	

A DALIS aplinkosaugos vadybos sistemos reikalavimai pagal EN ISO 14001:2015 standartą	B DALIS papildomi reikalavimai EMAS įgyvendinančioms organizacijoms
A.7.5.2. Rengimas ir atnaujinimas Rengdama ir atnaujinama dokumentuotą informaciją, organizacija turi užtikrinti tinkamą: a) identifikavimą ir apibūdinimą (pvz., pavadinimą, datą, autorių arba žymens numerį); b) formatą (pvz., kalbą, programinės įrangos versiją, grafiką) ir laikmeną (pvz., popierinę, elektroninę); c) peržiūrą bei tinkamumo ir adekvatumo patvirtinimą. A.7.5.3. Dokumentuotos informacijos valdymas Aplinkos apsaugos vadybos sistemos ir šio tarptautinio standarto reikalaujama dokumentuota informacija turi būti valdoma siekiant užtikrinti, kad: a) ji būtų prieinama ir tinkama naudoti, kada ir kur jos prireiktų; b) ji būtų tinkamai apsaugota (pvz., nuo konfidencialumo netekimo, netinkamo naudojimo ar turinio pažeidimo). Dokumentuotai informacijai valdyti organizacija turi, jei taikoma, įgyvendinti šią veiklą: — platinimą, prieigą, atkūrimą ir naudojimą, — laikymą ir išsaugojimą, įskaitant įskaitomumo išsaugojimą, — pakeitimų valdymą (pvz., versijų valdymą); — saugojimą ir naikinimą. Išorinės kilmės dokumentuota informacija, kurią organizacija laiko būtina aplinkos apsaugos vadybos sistemai planuoti ir vykdyti, turi būti tinkamai identifikuota ir valdoma. <i>Pastaba.</i> Su prieinamumu gali būti susijęs sprendimas leisti tik peržiūrėti arba sprendimas bei įgaliojimai leisti peržiūrėti ir keisti dokumentuotą informaciją. A.8. Pagrindinė veikla A.8.1. Pagrindinės veiklos planavimas ir valdymas Organizacija turi sukurti, įgyvendinti, valdyti ir palaikyti procesus, būtinus aplinkos apsaugos vadybos sistemos reikalavimams įvykdyti bei 6.1 ir 6.2 nustatytiems veiksams įgyvendinti šiais būdais: — sukuriant pagrindinės veiklos kriterijus procesui (-ams), — įgyvendinant proceso (-ų) valdymą pagal pagrindinės veiklos kriterijus. <i>Pastaba.</i> Valdymo priemonės gali apimti inžinerines valdymo priemones ir procedūras. Valdymo priemonės gali būti įgyvendintos pagal hierarchiją (pvz., šalinimo, pakeitimo, administracinės) ir gali būti naudojamas atskirai arba kartu. Organizacija turi valdyti suplanuotus pokyčius, peržiūrėti nenumatytų pokyčių pasekmes ir, jei reikia, imtis veiksmų bet kokiam neigiamam poveikiui sumažinti.	

A DALIS aplinkosaugos vadybos sistemos reikalavimai pagal EN ISO 14001:2015 standartą	B DALIS papildomi reikalavimai EMAS įgyvendinančioms organizacijoms
Organizacija turi užtikrinti pasitelktų iš išorės procesų valdymą arba daryti jiems įtaką. Procesui (-ams) taikomo valdymo arba įtakos tipas ir mastas turi būti apibrėžtas aplinkos apsaugos vadybos sistemoje. Atsižvelgdama į gyvavimo ciklo perspektyvą, organizacija turi: - atitinkamai nustatyti valdymo priemones, užtikrinančias, kad jos aplinkos apsaugos reikalavimo (-ų) būtų laikomasi produkto arba paslaugos projektavimo ir tobulinimo procesuose, atsižvelgiant į kiekvieną gyvavimo ciklo tarpą; - tinkamai apibrėžti savo aplinkos apsaugos reikalavimą (-us) produktų ir paslaugų pirkimui; - pranešti apie savo svarbų (-ius) aplinkos apsaugos reikalavimą (-us) išorės tiekėjams, įskaitant rangovus; - apsvarstyti poreikį pateikti informaciją apie potencialius reikšmingus poveikius aplinkai, susijusius su jos produktų ir paslaugų gabenimu arba pristatymu, naudojimu, apdorojimu pasibaigus ciklui ir galutiniu pašalinimu. Organizacija turi prižiūrėti dokumentuotą informaciją tiek, kiek reikia, kad būtų įsitikinta, kad procesai buvo atlikti taip, kaip planuota. A.8.2. Pasirengimas ekstremalioms situacijoms ir atsakomieji veiksmai Organizacija turi sudaryti, įgyvendinti ir palaikyti procesą (-us), reikalingą (-us) 6.1.1 identifikuotoms potencialioms ekstremalioms situacijoms pasirengti ir atsakomiejiems veiksams vykdyti: Organizacija turi: - pasirengti reaguoti planuodama veiksmus, skirtus neigiamam poveikiui aplinkai dėl ekstremalių situacijų išvengti arba sumažinti; - reaguoti į tikrąsias ekstremalias situacijas; - imtis veiksmų ekstremalių situacijų pasekmėms išvengti arba sumažinti, pagal ekstremalaus įvykio dydį ir potencialų poveikį aplinkai; - periodiškai išbandyti suplanuotus atsakomuosius veiksmus, jei praktiškai įmanoma; - periodiškai peržiūrėti ir persvarstyti procesą (-us) ir suplanuotus atsakomuosius veiksmus, ypač po ekstremalios situacijos arba bandymų; - svarbioms suinteresuotosioms šalims, įskaitant asmenis, dirbančius pagal organizacijos valdymo sistemą, atitinkamai pateikti svarbią informaciją ir praveisti mokymus, susijusius su pasirengimu ekstremalioms situacijoms ir atsakomaisiais veiksmais. Organizacija turi prižiūrėti dokumentuotą informaciją tiek, kiek reikia, kad būtų įsitikinta, kad procesai buvo atlikti taip, kaip planuota. A.9. Veiksmingumo vertinimas A.9.1. Monitoringas, matavimas, analizė ir vertinimas A.9.1.1. Bendrieji dalykai Organizacija turi stebėti, matuoti, analizuoti ir vertinti savo aplinkos apsaugos veiksmingumą.	

A DALIS aplinkosaugos vadybos sistemos reikalavimai pagal EN ISO 14001:2015 standartą	B DALIS papildomi reikalavimai EMAS įgyvendinančioms organizacijoms
Organizacija turi nustatyti: a) ką reikia stebėti ir matuoti; b) stebėjimo, matavimo, analizės ir vertinimo metodus, jei taikoma, pagrįstiems rezultatams užtikrinti; c) kriterijus, pagal kuriuos organizacija vertins savo aplinkos apsaugos veiksmingumą, ir tinkamus rodiklius; d) kada bus vykdomi monitoringas ir matavimai; e) kada monitoringo ir matavimo rezultatai turi būti analizuojami ir vertinami. Organizacija turi užtikrinti, kad būtų naudojama kalibruota arba patikrinta monitoringo ir matavimo įranga bei tinkamai prižiūrima. Organizacija turi įvertinti savo aplinkos apsaugos veiksmingumą bei aplinkos apsaugos vadybos sistemos rezultatyvumą. Organizacija turi pateikti svarbią aplinkos apsaugos veiksmingumo informaciją ir viduje, ir išorėje, kaip nurodyta jos komunikavimo procese (-uose) ir kaip to reikalauja atitikties išpareigojimai. Organizacija turi išsaugoti atitinkamą dokumentuotą informaciją kaip monitoringo, matavimų, analizės ir vertinimo rezultatų įrodymą. A.9.1.2. Atitikimo vertinimas Organizacija turi sukurti, įgyvendinti ir palaikyti procesą (-us), būtiną (-us) jos atitikties išpareigojimų įvykdymui įvertinti. Organizacija turi: a) nustatyti, kaip dažnai bus vertinamas atitikimas; b) įvertinti atitikimą ir imtis tinkamų veiksmų; c) palaikyti žinias ir supratimą apie savo atitikimo būklę. Organizacija turi išsaugoti dokumentuotą informaciją, kaip atitikimo vertinimo rezultato (-ų) įrodymą. A.9.2. Vidaus auditas A.9.2.1. Bendrieji dalykai Organizacija turi atlikti vidaus auditus planuotais laiko tarpais, kad pateiktų informaciją apie tai, ar aplinkos apsaugos vadybos sistema: a) atitinka: 1) pačios organizacijos nustatytus reikalavimus aplinkos apsaugos vadybos sistemai; 2) šio tarptautinio standarto reikalavimus; b) yra rezultatyviai įgyvendinama ir prižiūrima. A.9.2.2. Vidaus audito programa Organizacija turi sukurti, įgyvendinti ir prižiūrėti vidaus audito programą (-as), įskaitant dažnumą, metodus, atsakomybę, planavimo reikalavimus ir pranešimus apie jos vidaus auditus.	

A DALIS aplinkosaugos vadybos sistemos reikalavimai pagal EN ISO 14001:2015 standartą	B DALIS papildomi reikalavimai EMAS įgyvendinančioms organizacijoms
Kurdama vidaus audito programą, organizacija turi atsižvelgti į susijusių procesų svarbą aplinkos apsaugai, organizaciją veikiančius pokyčius ir ankstesniųjų auditų rezultatus. Organizacija turi: a) apibrėžti audito kriterijus ir kiekvieno audito sritį; b) parinkti auditorius ir atlikti auditus užtikrinant audito proceso objektivumą ir nešališkumą; c) užtikrinti, kad apie audito rezultatus būtų pranešama susijusiems vadovams. Organizacija turi išsaugoti dokumentuotą informaciją, kaip audito programos įgyvendinimo ir audito rezultatų įrodymą. A.9.3. Vadybos vertinamoji analizė Aukščiausioji vadovybė turi analizuoti organizacijos aplinkos apsaugos vadybos sistemą planuotais laiko tarpais, kad būtų užtikrintas jos nuolatinis tinkamumas, adekvatumas ir rezultatyvumas. Vykdamas vadybos vertinamąją analizę turi būti atsižvelgiama į: a) ankstesnių vadybos vertinamųjų analizių veiksmų būklę; b) šiuos pokyčius: 1) aplinkos apsaugos vadybos sistemai svarbių išorės ir vidaus klausimų; 2) suinteresuotųjų šalių poreikių ir lūkesčių, įskaitant atitikties išsipareigojimus; 3) reikšmingų aplinkos apsaugos aspektų; 4) rizikos ir galimybių; c) aplinkos apsaugos tikslų pasiekimo mastą; d) informaciją apie organizacijos aplinkos apsaugos veiksmingumą, įskaitant šias tendencijas: 1) neatitiktį ir korekcinį veiksmų; 2) monitoringo ir matavimų rezultatų; 3) atitikties išsipareigojimų įvykdymo; 4) audito rezultatų; e) išteklių adekvatumą; f) svarbią informaciją, gautą iš suinteresuotųjų šalių, įskaitant skundus; g) nuolatinio gerinimo galimybes. Vadybos vertinamosios analizės išvedinius turi sudaryti: — išvados apie aplinkos apsaugos vadybos sistemos nuolatinį tinkamumą, adekvatumą ir rezultatyvumą, — sprendimai, susiję su nuolatinio gerinimo galimybėmis, — sprendimai, susiję su poreikiu keisti aplinkos apsaugos vadybos sistemą, įskaitant išteklius,	

A DALIS aplinkosaugos vadybos sistemos reikalavimai pagal EN ISO 14001:2015 standartą	B DALIS papildomi reikalavimai EMAS įgyvendinančioms organizacijoms
— veiksmi, jei būtini, kai nebuvo pasiekti aplinkos apsaugos tikslai, — galimybės gerinti aplinkos apsaugos vadybos sistemos integravimą į kitus verslo procesus, jei būtina, — visos pasekmės strateginei organizacijos kryptčiai. Organizacija turi išsaugoti dokumentuotą informaciją, kaip vadybos vertinamosios analizės rezultatus. A.10. Gerinimas A.10.1. Bendrieji dalykai Organizacija turi nustatyti gerinimo galimybes (žr. 9.1, 9.2 ir 9.3) ir įgyvendinti reikiamus veiksmus numatytiems jos aplinkos apsaugos vadybos sistemos rezultatams pasiekti. A.10.2. Neatitiktis ir korekciniai veiksmai Kai nustatoma neatitiktis, organizacija turi: a) reaguoti į neatitiktį ir, jei taikoma: 1) imtis veiksmų jai valdyti ir ištaisyti; 2) spręsti pasekmes, įskaitant neigiamo poveikio aplinkai mažinimą; b) įvertinti, kokių reikia veiksmų neatitikties priežastims pašalinti, kad neatitiktis nepasikartotų arba neatsitiktų kitur: 1) peržiūrint neatitiktį; 2) nustatant neatitikties priežastį; 3) nustatant, ar yra arba galėtų atsirasti panašių neatitikčių; c) įgyvendinti būtinus veiksmus; d) peržiūrėti visų įgyvendintų korekcinų veiksmų rezultatyvumą; e) jei būtina, atlikti pakeitimus aplinkos apsaugos vadybos sistemoje. Korekciniai veiksmai turi atitikti susidariusių neatitikčių poveikių svarbą, įskaitant poveikį (-ius) aplinkai. Organizacija turi išsaugoti dokumentuotą informaciją, kaip įrodymą apie: — neatitikčių pobūdį ir visus paskesnius įgyvendintus veiksmus, — visų korekcinų veiksmų rezultatus. A.10.3. Nuolatinis gerinimas Organizacija turi nuolat gerinti aplinkos apsaugos vadybos sistemos tinkamumą, adekvatumą ir rezultatyvumą aplinkos apsaugos veiksmingumui didinti.	

(¹) Šiame priede pateiktas nacionalinio standarto tekstas naudojamas Europos standartizacijos komitetui (CEN) leidus. Visą nacionalinio standarto tekstą galima įsigyti iš nacionalinių standartizacijos įstaigų, kurių sąrašas pateikiamas oficialioje CEN interneto svetainėje. Bet koks šio priedo naudojimas komerciniais tikslais draudžiamas.

III PRIEDAS

VIDINIS APLINKOSAUGOS AUDITAS

1. Audito programa ir audito dažnumas1.1. *Audito programa*

Audito programa turi būti užtikrinama, kad organizacijos vadovybė gautų informaciją, kurios jai reikia, kad galėtų apsvarstyti organizacijos aplinkosauginį veiksmingumą ir aplinkosaugos vadybos sistemos efektyvumą bei galėtų įrodyti, jog jie yra kontroliuojami.

1.2. *Audito programos tikslai*

Pirmiausia siekiama įvertinti naudojamas vadybos sistemas, nustatyti, ar vykdoma organizacijos politika ir programa, kuriose turi būti numatyta laikytis atitinkamų su aplinka susijusių teisinių ir kitokio pobūdžio reikalavimų.

1.3. *Audito programos apimtis*

Turi būti aiškiai apibrėžta bendra atskirų auditų arba, kai taikytina, kiekvieno audito ciklo etapo apimtis aiškiai nurodant:

- 1) dalykinės sritis;
- 2) tikrintiną veiklą;
- 3) tikrintinus aplinkosaugos kriterijus;
- 4) tikrintiną laikotarpį.

Aplinkosaugos auditas apima ir aplinkosauginiam veiksmingumui įvertinti būtinų faktinių duomenų vertinimą.

1.4. *Audito dažnumas*

Auditas arba audito ciklas, apimantis visą organizacijos veiklą, atliekamas pagal poreikį, bet ne rečiau kaip kas trejus metus, o jei taikoma 7 straipsnyje nustatyta nukrypti leidžianti nuostata, kas ketverius metus. Konkrečios veiklos tikrinimo dažnumas skirsis priklausomai nuo:

- 1) veiklos pobūdžio, masto ir sudėtingumo;
- 2) su veikla susijusio poveikio aplinkai reikšmingumo;
- 3) atliekant ankstesnius auditus nustatytų problemų svarbos ir skubos;
- 4) ankstesnių aplinkosaugos problemų.

Dažniau tikrinama sudėtingesnė veikla, turinti reikšmingesnę poveikį aplinkai.

Organizacija turėtų atlikti auditą bent kartą per metus, nes taip organizacijos vadovybei ir aplinkosaugos vertintojui bus lengviau įrodyti, kad organizacija valdo savo reikšmingus aplinkosaugos aspektus.

Organizacija atlieka auditą, kad patikrintų:

- 1) organizacijos aplinkosauginį veiksmingumą ir
- 2) organizacijos atitiktį taikomiems su aplinka susijusiems teisiniams ir kitokio pobūdžio reikalavimams.

2. Audito veiksmai

Atliekant auditą kalbama su darbuotojais apie aplinkosauginį veiksmingumą, tikrinamos veiklos sąlygos ir įranga, peržiūrimi įrašai, rašytinės darbo instrukcijos ir kiti susiję dokumentai. Taip siekiama įvertinti tikrinamos veiklos aplinkosauginį veiksmingumą, kad būtų nuspręsta, ar ji atitinka taikomus standartus, taisykles arba nustatytus

aplinkosaugos tikslus ir uždavinius. Be to, siekiama nustatyti, ar įdiegta aplinkosaugos įsipareigojimų ir veiksmingumo vadybos sistema yra veiksminga ir tinkama, todėl auditas, be kita ko, apims atitiktis šiems kriterijams patikras vietoje siekiant nustatyti visos vadybos sistemos veiksmingumą.

Audito procesą, visų pirma, sudaro šie etapai:

- 1) susipažinimas su vadybos sistemomis;
- 2) vadybos sistemų pranašumų ir trūkumų įvertinimas;
- 3) įrodymų rinkimas siekiant parodyti, kuriose srityse vadybos sistema yra veiksminga, o kuriose – ne;
- 4) atliekant auditą nustatytų faktų įvertinimas;
- 5) audito išvadų rengimas;
- 6) ataskaitos apie audito metu nustatytus faktus ir audito išvadas pateikimas.

3. **Gautų audito duomenų ir išvadų ataskaitos pateikimas**

Pagrindiniai raštiškos audito ataskaitos tikslai yra:

- 1) dokumentuoti audito apimtį;
- 2) informuoti vadovybę apie tai, kiek laikomasi organizacijos aplinkosaugos politikos ir apie organizacijos aplinkosaugos srities pažangą;
- 3) informuoti vadovybę apie tai, kiek laikomasi su aplinka susijusių teisinių ir kitokio pobūdžio reikalavimų, ir apie priemones, kurių imtasi siekiant, kad būtų galima įrodyti atitiktį;
- 4) informuoti vadovybę apie organizacijos priemonių, kuriomis siekiama stebėti ir mažinti organizacijos poveikį aplinkai, efektyvumą ir patikimumą;
- 5) prireikus įrodyti taisomųjų veikslių būtinybę.

Rašytinėje audito ataskaitoje turi būti visa tikslams įgyvendinti reikalinga informacija.“
